

İBRAHİM ÜNSAL

GÖKÇEN

TARİHİ ROMAN

DAĞLARIN
KARTALI

EFE

GENÇ HAYAT

İBRAHİM ÜNSAL

İbrahim Ünsal, 1955'te Pazar'da doğdu. Bugün Tokat'ın en yakın ilçesi olan Pazar, o yıllarda Turhal'a bağlı küçük bir nahiyeydi. Yazar; ilk ve ortaokulu, Kazova'nın ortasındaki bu şirin kasabada okudu. Lise ve üniversite tahsilini ise İstanbul'da tamamladı.

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nden mezun olduktan sonra, Iğdır'da öğretmenliğe başladı. Daha sonra atandığı İstanbul'un çeşitli okullarında Türkçe ve edebiyat öğretmenliği yaptı. 2008 yılında, Bahçelievler Lisesi'nden emekli oldu.

Çocuk ve gençlik hikâyeleri ile gençlik romanları yazan İbrahim Ünsal'ın edebiyata ilgisi ortaokul döneminde başladı. Önce hikâye ve romana ilgi duydu. Sonra ortaokuldaki Türkçe öğretmenin sayesinde şiirin güzellikleriyle tanıştı. Hayatının yön bulmasında çok büyük etkisi olan aynı öğretmenin ilgi ve teşviki ile ortaokulun son sınıfında ilk şiir denemelerini yazdı.

Yazarın şiire ilgisi, lise ve üniversite yıllarında da artarak devam etti. Bu arada şiirin yanı sıra kısa hikâyeler de yazmaya başladı.

Yazarın ilk kitabı, 2007 yılında yayınlanan 'Şeker Emmi' oldu. Daha sonra 'Annem-Hayat Ağacım' adlı uzun öyküsü yayınlandı. Bunu üç kitabı izledi: Prenses Kim Olacak, Köyde Bir Hafta, Kiraz Ağacındaki Çocuk.

Toplamda 10 kitap olarak yayına hazırlanmakta olan 'Bizim Kahramanlarımız' dizisinden; Plevne Kahramanı Gazi Osman Paşa, Korkusuz Savaşçı Battal Gazi, Antep Şehidi Şahin Bey, Yürekli Kadın Nene Hatun, Çanakkale Yiğidi Seyit Onbaşı ve Fethin Sancaktarı Ulubatlı Hasan adlı eserleri yayımlanmıştır.

İthaf ve Teşekkür

Bu eser, bağrından Gökçen Efe gibi bir kahraman çıkararak; güler yüzlü, yardımsever Tire halkına ithaf olunur.

Eserin yazımıyla ilgili olarak Tire'de yaptığım araştırmalar sırasında benden yardımlarını esirgemeyen Araştırmacı-Yazar Munis ARMAĞAN ve Tire Kültür Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Şair Seyfullah AYVALI ile eserlerinden azami derecede faydalandığım Araştırmacı-Yazar A. Levent ERTEKİN'e teşekkür ederim.

İbrahim Ünsal

ÖNSÖZ

Sevgili okurlara, Efeler Diyarı'ndan merhaba ...

'*Bizim Kahramanlarımız*' dizisinin bu yedinci kitabında, bir Efe'yi konuk ediyoruz size:

İzmir-Tire'den Gökçen Efe'yi...

Biliyorum; Ege Bölgesi'nin dışında 'efe' deyince, çoklarının aklına en evvel gelen isimlerden değildir Gökçen. Öncelikli olarak Yörük Ali, Çakırcalı, Demirci Mehmet Efe anımsanır da sonra Gökçen Efe'den söz edilir.

Dizinin bir kitabını, efelerden birine ayırmayı kararlaştırdıktan sonra, tanınmış bütün efelerin hayatlarını araştırdım. Daha evvel, bazılarıyla ilgili olarak birçok kitap okumuştum. Bazılarını tekrar gözden geçirdikten sonra, yenilerini de ekledim bu kitaplara. Çalışmalarım beni, daha önce düşündüklerimden farklı olarak Gökçen Efe'ye götürdü.

Bunun nedenlerini önsözde açıklayacak değilim. Zira okurlarım, kitabı okudukça bu nedenleri zaten anlayacaklar. Gökçen Efe'yi ben tanıtmayacağım; bu biyografik romanında kendisi tanıttirir. Türk gençliğine... İnanıyorum ki; kitabı okuyup bitiren herkes, efeler arasında 'Gökçen Efe' tercihimini son derece isabetli bulacaktır.

Dizinin daha önceki kitaplarını okumayanlar için, '*Bizim Kahramanlarımız*' hakkında kısa bir bilgi vermek istiyorum. Bu bilgi, dizinin amaçlarıyla ilgili olacak. Bunun için de sadece Gökçen Efe'yi okuyan gençlerimizin edineceği kazanımların en önemlilerini sıralarsam, bir önsöz için yeterli olacağı kanaatindeyim.

Aşağıdaki kazanımları hedefleyen amaçlar, *Bizim Kahramanlarımız* dizisinin her bir kitabı için uzatılarak geçerli kılınabilir:

Özgün ve her bakımdan doğru, özellikli cümlelerden oluşmuş metinler aracılığıyla; okuma, anlama ve ifade yeteneklerinin geliştirilmesi.

Hemen her çeşidi kullanılan noktalama işaretlerine özgü işlevlerin, bu bakımdan da sağlam ve zengin metinlerdeki örnekleme vasıtasıyla kavratılması.

Yazım kuralları konusunda doğru ve eksiksiz bilgiler verilmesi.

Birçok gencimizin, maalesef çok yetersiz olan kelime dağarcıklarının; halk diline özgü, yöresel, artık sadece yetişkinlerin kullandığı ama son derece güzel ve hiç eskimeyen sözcükler de dâhil edilerek zenginleştirilmesi. (Sadece bu kitapta, iki yüz civarında sözcüğün anlamı, dipnot olarak verilmiştir.)

Canıyla, canıyla, bütün varlığıyla Türk milletine büyük hizmet ve fedakârlıklarda bulunmuş kahramanlarımızın; hak ettiklerince tanıtılması, sevdirmesi, minnet duygularıyla sürekli hatırlatılması.

Tarihsel değerleri anımsatmak ve öğretmek suretiyle, gençlerimizdeki tarih bilincinin geliştirilmesi.

Özellikle büyük kentlerde ve birçok gencimiz tarafından unutkanlığa terk edilmiş bazı millî ve geleneksel değerlerimizin anımsatılması...

Bu kitabı okuyanlar, sadece baştan sona heyecanla bezeli bir romanı okumakla kalmayacaklar; inşallah, yukarıda bir kısmı sıralanan kazanımlardan da kendi ölçülerince faydalanmış olacaklar.

'*Bizim Kahramanlarımız*' dizisinin sekizinci kitabında, denizlere açılmaya ne dersiniz? "Evet, kabul." diyorsunuz, değil mi? O hâlde, kahraman bir denizcimizle birlikte heyecan dolu maceralara katılmaya hazır olun. Sekizinci kitabımızın önsözünde buluşmak dileğiyle...

İbrahim Ünsal
Mart 2014, İstanbul

YA İSTİKLAL* YA ÖLÜM

Yıl 1919

*Harabız,** yaralıyız, yorgunuz*

Kurşuni gölgelerle örtülü deniz

Mayıs'ın on beşi

İzmir'deyiz

Galipler karaya çıktı

Geçit resmi başladı şımarıklığın gururun

Saat kulesi üçü çalıyor

Durun durun durunnn

Kışlaya girdiler

Süzüle süzüle indi bayrak

Çırpındı yaralı bir kartal gibi

Kim bilir kaç yıl daha dalgalanmayacak.

Ziya HANHAN

"Efeler Şahlanıyor/Gökçen Efe"

* **İstiklal:** Bağımsızlık.

** **Harap:** Yıkılacak duruma gelmiş, viran, bitkin, yorgun, perişan.

"Harbiye Nezareti" Yüksek Katına,

*İtilaf Devletleri,** milletimizin haklarına ve bağımsızlığına saygılı kaldıkça, millet de vatanın saldırıya uğrayıp parçalanmayacağından emin oldukça, Hristiyan azınlıkların korkuya kapılmalarına hiçbir sebep yoktur. Bu konuda devlete karşı her türlü sorumluluğu yüklenir ve buna kesinlikle güvenilmesini dilerim. **Ancak bağımsızlığı yok eden ve millî varlığı tehlikeye düşüren işgal, cana kıyma ve zulüm gibi, İzmir bölgesinde görülmekte olan olayların ve benzerlerinin baş göstermesine karşı ne milletin heyecanını ve içindeki acıları ne de bundan doğacak millî gösterileri engelleyip durdurmak için kendimde ve hiç kimsede bir güç ve kudret göremiyorum...***

*Dokuzuncu Ordu Müfettişi
Mustafa Kemal"*

1919 Mayıs'ının son günü; İngiltere Olağanüstü Komiserliği, Osmanlı Hükümeti'ne bir nota*** vermiştir. Nota, hem suçlu hem güçlü olanların küstahça üslubuyla kaleme alınmıştır. Harbiye Nezareti'nden, Anadolu'daki Hristiyan azınlıklara yapıldığı iddia edilen saldırıların hesabı sorulmaktadır. Gerçekte hesabı sorulan eylemlerse, İzmir'in işgali üzerine Anadolu'nun dört bir yanında birdenbire patlayıveren protesto**** gösterileridir.

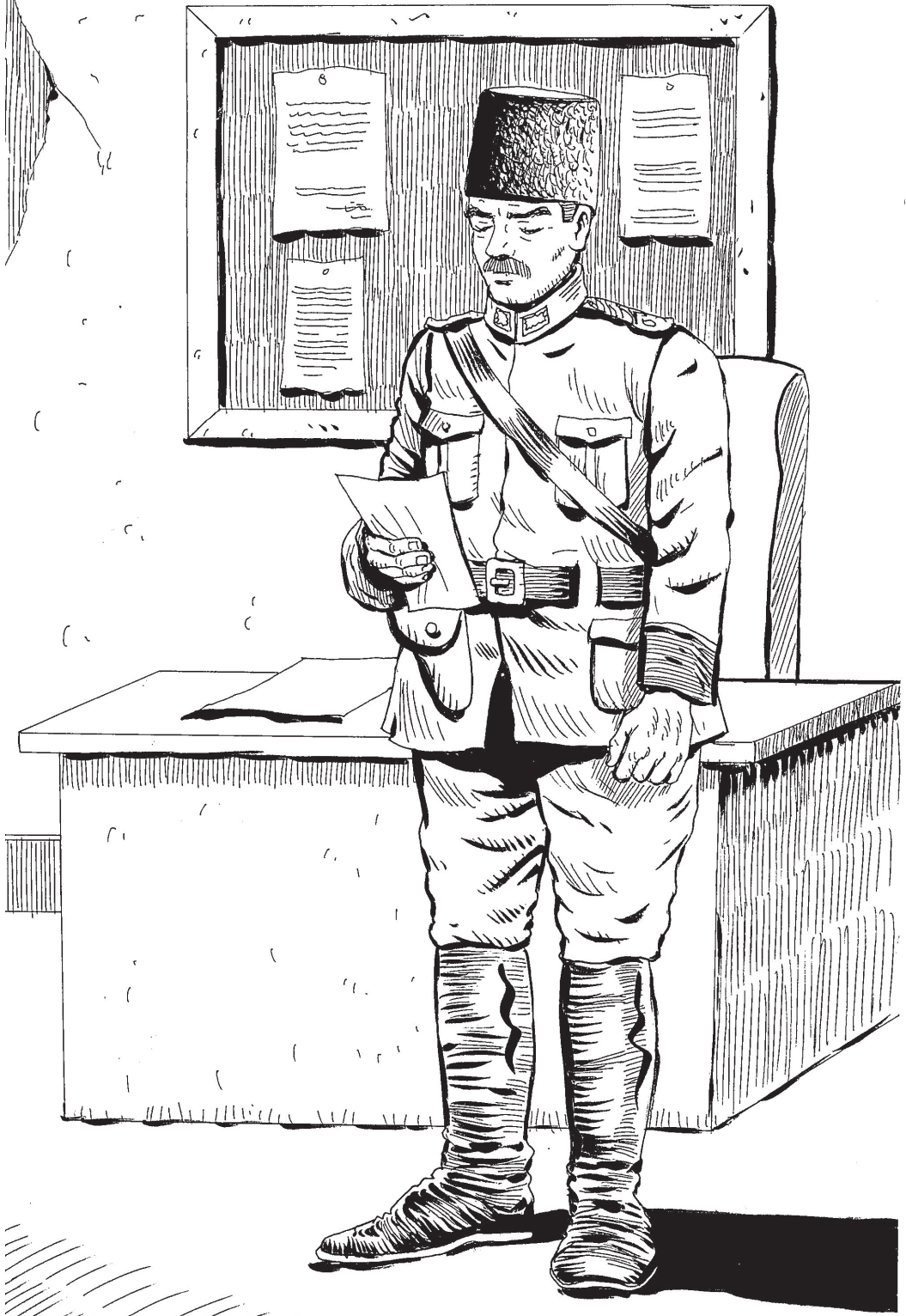
Bakanlık; notayı, bir resmî yazı ekinde, Samsun'daki Dokuzuncu Ordu Müfettişliği'ne gönderir. Bu konuda özel bir soruşturma açılmasını ve sonucun acele Harbiye Nezareti'ne bildirilmesini ister.

* **Harbiye Nezareti:** Osmanlı Devleti'nde Milli Savunma Bakanlığı.

** **İtilaf Devletleri:** Birinci Dünya Savaşı'nda, Osmanlı Devleti'nin de içinde yer aldığı İttifak Devletleri'yle savaşan devletler birliği. (Başlangıçta İngiltere, Fransa ve Rusya'dan oluşan bu birliğe, daha sonra başka devletler de katıldı.)

*** **Nota:** (metindeki anlamı) Bir devletin başka bir devlete veya o devletin elçisine yaptığı bildiri.

**** **Protesto:** (metindeki anlamı) Bir davranışı, bir düşüncüyü, bir uygulamayı haksız, yersiz gerekçelerle karşı çıkma.

Dokuzuncu Ordu Müfettişi Mustafa Kemal Paşa, Anadolu'da ne olup bittiğini zaten çok iyi bilmektedir. Harbiye Nezareti'ne cevap vermesi için herhangi bir soruşturmaya ihtiyacı yoktur. Ama aynı gün düzenlenmiş olan bir raporun sonuç kısmını İstanbul'a bildirmek de doğru değildir. Böyle bir durumun, İngilizlerin itirazına sebep olacağı bellidir. Mustafa Kemal, işi aceleye getirmiş görünmemek için cevabı iki gün geciktirir.

Gerçekleri bilen, sadece Mustafa Kemal değildir. Soruşturma isteğinde bulunan Harbiye Nazırı da işin doğrusundan haberdardır. Ancak işgal altındaki bir ülkenin bakanı olarak, İngiliz notasını işleme almak zorundadır. Almıştır da ...

Harbiye Nazırı* Şevket Turgut Paşa; 3 Haziran'da eline geçen 'Mustafa Kemal' imzalı cevabi telgrafı okurken, yüreğini kısıpaca alan çaresizliğin müthiş acısını duymaktadır.

* * *

Bahar, yüzünü yaza dönmüş. Anadolu'da tabiat, mevsim güzelliğince ... Şair, haklı ya elbet güzellemesinde ... ** Salt Çukurova değil ki "bayramlığını giyinen" rengârenk ... Sadece Toroslar mı ki, "cennet dense yakışır" olan dağlar ... Anadolu'nun her bucağı ayrı bir güzel bu mevsimde. Erzurum'u ayrı ... İzmir'i ayrı ... Samsun'u ayrı ... Her bir yerin "dallarında kuşlar ötüşür" ki, bahar şenliğince cıvıl cıvıl ... Rüzgâr estikçe, her birinde "yapraklar atışır****" ki, en tatlısınca nağmelerin ...

Mayıs'ı yarıyı geçerken 1919'un ... Tabiat yine güzel, Anadolu'da. Her yılın aynı vaktinde olduğu gibi rengârenk, cıvıl cıvıl ...

* **Harbiye nazırı:** Osmanlı Dönemi'nde savunma bakanı.

** **Güzelleme:** Halk edebiyatında tabiat güzelliklerini konu alan lirik şiir türü.

*** **Atışmak:** (metinde kişileştirmeli olarak) Saz şairlerinin karşılıklı olarak deyiş söylemeleri.

Heyhat!..* Çukurova, aynı Çukurova ya... Erzurum, İzmir, Samsun; yine aynı şehirler ya... İnsanlar aynı değil. Hiçbir Çukurovalı, Karacaoğlan namlı halk ozanının neşesince neşeli, coşkusunca coşkulu değil. Anadolu insanı için, matem gününe dönmüş ilkbahar. Geçmişin huzur beldeleri, bugün feryat figan** nümayiş*** dalgalarının çalkantısında. Çukurova da öyle; Erzurum, İzmir, Samsun da...

3 Haziran 1919 tarihli telgraf, Samsun'dan çekilmiş. Altında Mustafa Kemal'in imzası var ya... O imzanın asıl sahibi bütün bir millet aslında. Bir isyan belgesi niteliğindeki telgraf, İstanbul'daki hükümete, Türk milleti adına Anadolu'dan gönderilmiş. Kendisinden sesini kesmesini isteyenlere, kendisine "Her musibete**** razı ol da otur oturduğun yerde." diyebilme pervasızlığını***** gösterenlere verilmiş, şamar gibi bir cevap bu.

Bütün Anadolu, birlik olmuş, haykırıyor:

"Vatanımızın varlığına böylesine zalimce kast edilmişken, kimse kesemez benim sesimi! Hiçbir güç, durduramaz beni!"

Önüne kurulan bütün bentleri, "kükremiş sel gibi çiğneyip aşmak"ta böylesine kararlı bu millî kuvvete kim karşı koyabilir? Elbette hiç kimse!.. Elbette hiç kimse!..

* * *

Birinci Dünya Savaşı; Almanya ile Avusturya-Macaristan'ın başı çektiği İttifak Devletleri'nin yenilgisiyle sonuçlanmış. Bu ittifak içinde yer alan Osmanlı Devleti, 30 Ekim 1918 tarihinde, kendisi için ölüm fermanı olan bir anlaşma belgesine imza atmak

* **Heyhat:** "Yazık, ne yazık ki" anlamında kullanılan bir söz.

** **Feryat figan:** Haykırma, bağırma.

*** **Nümayiş:** Gösteri.

**** **Musibet:** Ansızın gelen felaket, sıkıntı veren şey.

***** **Pervasız:** Çekinmez, sakınmaz.

zorunda kalmış. Mondros Mütarekesi,* Osmanlılar için savaşı bitirmiş. Bitirmiş ama Türk milletini de bir yokluk uçurumunun başına dek getirip bırakmış.

Bu Mütareke'nin şartları arasında öyleleri var ki, ortada bağımsız bir Türk devleti bırakmıyor. Osmanlı ordusu, büyük ölçüde dağıtılıyor. Silahları gözetim altına alınıyor. Karadeniz ve Çanakkale boğazları, İtilaf Devletleri'nin denetimine bırakılıyor. İstanbul'da, İtilaf Devletleri'nce âdeta Türk hükümetinin icraatlarını kontrol altında tutacak ve hatta yönlendirecek nitelikte bir karargâh kuruluyor. Tüm haberleşme hatları, galip devletlerin kontrolüne giriyor.

Hele bir yedinci madde var ki, İtilaf Devletleri'ne resmen, diledikleri zaman Anadolu'nun herhangi bir yerini işgal etme hakkını tanıyor. Bunun için İtilaf Devletleri'nden herhangi birinin, kendi güvenliklerini tehlike gördüğünü beyan etmesi yeterli hâle getiriliyor.

Antlaşmanın imzalanmasından hemen sonra İtilaf Devletleri, Mütareke şartlarından çoğunu uygulamaya geçiyor. Daha sonra da Osmanlı'ya son darbeyi vurmanın hesabına duruyor.

Padişah Vahdeddin ve Damat Ferit Paşa hükümeti çaresiz. Ana yurdunda Türk'ü esir kılmak isteyenlerin dayatmalarına boyun eğmek zorunda kalmışlar. Dünyanın en büyük devletlerinin muazzam güçlerine karşı konulamayacağını düşünmekte-ler. Anadolu'ya girmiş olan İngiltere, Fransa ve İtalya'dan başka, Amerika da bu vahşi paylaşımından hisse kapmak amacıyla.

İstanbul'daki Osmanlı yönetimi, "elden bir şey gelmez" acizliğiyle bu durumu kabullenmiş görünmekte ama millet, asla boyun eğmek çaresizliğinde değil. "Ezelden beri hür yaşamış", hür yaşamaya alışmış olan Türk milleti; var oldukça hür yaşamaya da yemin etmiş. Hiç de niyeti yok bu yemini bozmaya.

* **Mütareke:** Savaşan tarafların ateşi belli bir süre için kesmesi, ateşkes.

15 Mayıs 1919'da; güzel İzmir'in, nazlı İzmir'in Yunanlılar tarafından işgali, bardağı taşıran son damla olmuş. Anadolu ayaklanmış, bir baştan bir başa.

İlk isyan bayrakları, büyük mitinglerde* çekilmiş. 19 Mayıs'taki Fatih mitingini; her bir gün, yurdun her bir bölgesinde düzenlenen daha büyük mitingler izlemiş.

Fatih mitinginden sonra; İstanbul'un Üsküdar'ı, Kadıköy'ü, Sultanahmet'i sahne olmuş, Türk'ün yüreklerce ateşli isyanına. Bursa'dan Konya'ya, Ankara'dan Erzurum'a kadar birçok şehrinde, bu mitinglerle dile gelmiş Anadolu. Dile gelmiş de; gördüğü haksızlığı, zulmü duyurmaya çalışmış insanlığa. Bunu yapmakla da kalmamış elbet. İstanbul'dan Anadolu'ya geçen Mustafa Kemal Paşa'yı sözcü kılmış kendisine. Bu yiğit, bu kahraman komutanın gür sesiyle bütün dünyaya ilan etmiş:

“Türk milleti esir edilemez. Bu millet için yok olmak, esaretten evladır.”**

Kendisi için iki seçenekten başka bir yol olmadığını haykarmış, inançla:

“Ya istiklal ya ölüm!”

* * *

Padişah Vahdeddin tarafından Dokuzuncu Ordu'yu teftişle*** görevlendirilen Mustafa Kemal, 19 Mayıs 1919'da Samsun'a geldi. Görünürdeki vazifesi denetim olan Paşa'nın asıl amacı başkaydı. Anadolu'da mevcut olan dağınık hâldeki bütün kuvvetleri örgütlemkti. Yeniden bir millî ordu kurarak memleketi kurtarmak...

* **Miting:** Gösteri amacıyla veya bir olaya dikkat çekmek için, genellikle açık alanlarda yapılan toplantı.

** **Evla:** Daha iyi, yeğ.

*** **Teftiş:** Bir görevin yolunda yürütülüp yürütülmediğini anlamak için yapılan araştırma, denetleme.

Elbette bu kutsal gaye uğrunda ateşe atılmaya hazır, tek rütbeli asker Mustafa Kemal değildi. İstanbul ve Anadolu'da daha nice subay vardı ki; vatanın içinde bulunduğu durum, kendisine ölümden ağır gelmekteydi... Daha nice vatansaver, kahraman asker vardı ki; hepsi de, vatan için şehit olmayı en mukaddes* ülkü edinmişti...

Bunu pek tabii ki, Mustafa Kemal de biliyordu. Biliyordu ki, Samsun'a gelişinin hemen ertesinde Erzurum'daki Kazım (Karakemir) Paşa ile Ankara'daki Ali Fuat (Cebesoy) Paşa'ya, birbiriyle çok benzeşen birer telgraf çekti.

15. Kolordu** Komutanı Kazım Paşa, kendisine gelen telgrafın ilk cümlesinde, tastamam o andaki duygularının ifadesini buldu:

"Genel durumumuzun almakta olduğu vahim şekilden büyük ıstırap duymaktayım."

Kolordu komutanı, bu tek cümleden sonra telgrafi okumaya ara verdi. Karşısında oturan subaya baktı. Albay; bu bakışlarda, birbiriyle çelişik iki güçlü duygunun bileşkesini fark etti. Hissetti ki, Paşa'nın ıstırabı artmıştır. Ama yine hisseder ki, bu ıstırap ateşinin tesiri, bir ümit esintisiyle hafiflemektedir.

Kazım Paşa'nın, telgrafın devamını okuduktan sonra söyledikleri, albayın sezgisindeki isabeti doğrulayacaktı.

Paşa, okumaya devam etmeden önce, telgrafın kimden geldiğini açıkladı:

"Telgraf, Mustafa Kemal'den..."

Sonra, bakışlarını yeniden kâğıt üstüne indirerek, yüksek sesle telgrafın devamını okudu:

* **Mukaddes:** Kutsal.

** **Kolordu:** Değişik sayıda tümen ve savaş destek birliklerinden kurulu büyük askeri birlik. *Kolordu'dan başka, kitapta geçen bazı askeri terimlerle ilgili genel bilgi:* Askeri birlikler, küçükten büyüğe doğru şöyle sıralanır: Manga, takım, bölük, tabur, alay, tugay, tümen, kolordu, ordu. Subayların rütbeleri ise derecelerine göre -günümüzde- şu isimleri alır: Asteğmen, teğmen, üsteğmen, yüzbaşı, binbaşı, yarbay, albay, tuğgeneral, tümgeneral, korgeneral, orgeneral. General rütbesindeki subaylar, Osmanlı Dönemi'nde 'paşa' unvanını alırdı.

“Millet ve memlekete borçlu olduğumuz en son vicdani vazifeyi, müşterek çalışmamız ile en iyi yere getirmenin mümkün olacağı kanaatiyle bu son memuriyeti kabul ettim. Bir an evvel şahsınızla kavuşmak arzusundayım.”

Kazım Paşa, telgrafi elinden bırakırken, ümitten ziyade inançlı bir ifade ile mırıldandı:

“İnşallah! İnşallah! Bu çok mühim vazifeyi, en iyi şekilde nihayete erdireceğiz, inşallah!..”

Ne var ki; Kazım Paşa'nın, bu inancını dile getirdiği vakitte, Türk milleti için iki kötü gelişme yaşanıyordu...

Dört büyük sömürgeci devletin temsilcileri, Paris'te toplandı hâlindeydiler. Bir kez daha Türkiye'yi nasıl bölüşeceklerini tartışıyorlardı.

Aynı saatlerde Yunan askerleri; Ege'nin bir başka beldesine, Menemen'e giriyorlardı. Mondros Mütarekesi'ne uydurarak öne sürdükleri bahane, öncekilerle aynıydı. Menemen ve civarında yaşayan Rumların hayatlarını tehlikede görmüşlerdi.

Artık iyice bir belli olmuştu. Yunan istilası,* İzmir bölgesiyle sınırlı kalmayacaktı. Ege'nin bütün şehirleri, kasabaları süratle işgal edilecekti. Sonra da sıra, doğuya doğru daha içteki yörelere gelecekti.

Üstelik Türk milletinin karşısındaki tek düşman Yunanlılar da değildi. İngilizler, Fransızlar, İtalyanlar; Güney, Güneydoğu ve Batı'daki şehirleri işgal ederken; Doğu'da da Ermenistan Cumhuriyeti, bağımsızlığını ilan ediyordu. Bu ilanla Van, Bitlis, Erzurum ve bölgedeki daha birçok şehrin; Ermenistan'a ait olduğu duyuruluyordu.

* * *

* **İstila:** Bir ülkeyi silah gücüyle ele geçirme.

